

AIGUA AMIGA

NÚMERO 48

Desembre 2023

L'Associació Catalana
d'Amics de l'Aigua
us desitja Bon Nadal
i Felç Any 2024

SUMARI

QUI ÉS QUI?: Entrevista Sr. David Vila	Pàg.2
NOMENAMENT ALBA CABAÑAS.....	Pàg. 6
"LA SEQUERA A CATALUNYA? ". Xavier Latorre.....	Pàg.7
"SEQUERA, GESTIÓ I CONFIANÇA. NO ANEM BÉ". Lorenzo Correa	Pàg.8
"L'ACCÈS A L'AIGUA. UN DRET PENDENT". Francesc Cortada	Pàg.10
VISITA A LA COMUNITAT MINERA OLESANA	Pàg.12
PREMIS DE L'AIGUA. BASES.	Pàg. 14

QUI ÉS QUI? Entrevista Sr. DAVID VILA

David Vila Liger

És llicenciat en Ciències Ambientals per la Universitat de Girona. Ha realitzat estudis d'especialització en l'àmbit ambiental i de la gestió pública, amb un Màster en Gestió Ambiental i un Postgrau en Gestió i Administració Local.

Vila acumula experiència en l'administració pública local en diferents ajuntaments com el de Mataró, Vallirana, Llagostera i Salt, i és funcionari de carrera de l'Ajuntament de Riells i Viabrea, on ocupava la plaça de tècnic de medi ambient i contractació pública i on exercia de gerent abans del seu nomenament com a director d'ATL.

En el sector privat ha treballat com a consultor i ha centrat la seva activitat en l'administració local, tant en l'àmbit mediambiental com en el de la contractació pública.

Ha exercit també funcions gerencials en empreses vinculades a la gestió de residus.

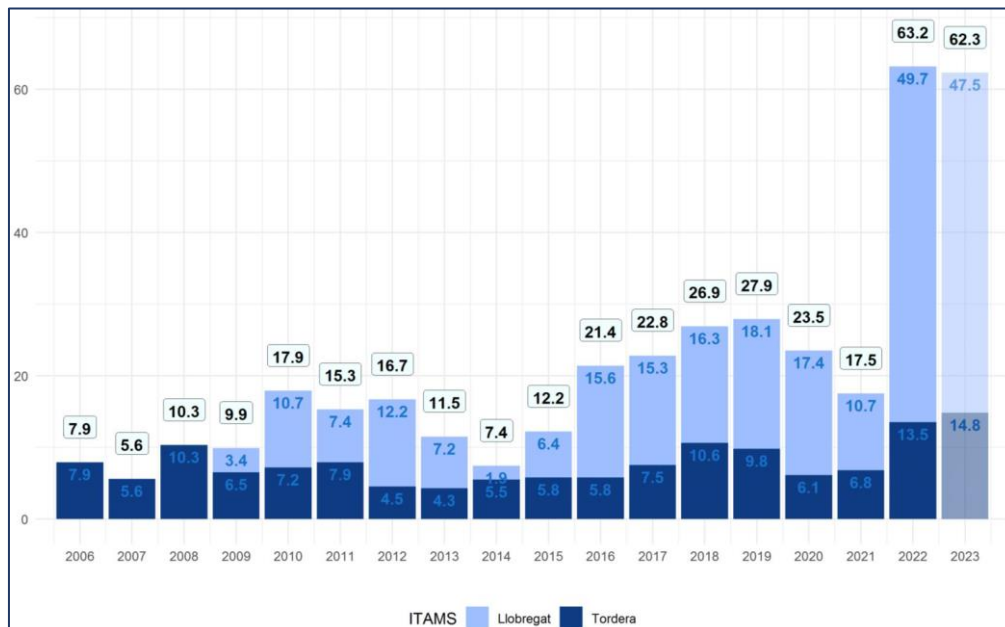
Va ser nomenat director de l'Ens d'Abastament d'Aigua Ter-Llobregat per Acord de Govern el 30 de maig de 2023.

La nova ATL ha hagut de fer front a un dels episodis de sequera més importants dels últims temps. Quines han estat les línies d'actuació més rellevants per combatre aquesta situació?

L'episodi de sequera no ha finalitzat encara. Portem 36 mesos en règim de sequera, i és, a més, la més intensa i la que més territori de Catalunya ha afectat.

Les funcions d'ATL corresponen al subministrament d'aigua en alta, és a dir, fins als dipòsits de capçalera dels municipis, i les actuacions més rellevants que s'han adoptat són:

1. Incrementar la producció d'aigua procedent de les dessalinitzadores

En el gràfic es pot comprovar com les dues plantes dessalinitzadores estan a ple rendiment des del 2022. Tenen una capacitat màxima de 60 i 20 Hm³ respectivament (Dades 2023 fins a **octubre**).

2. Monitorització dels recursos hídrics

- En aquesta situació de sequera, estem fent un important seguiment del control de la qualitat de l'aigua del sistema Ter (Sau-Susqueda). Tant des de l'ACA com des d'ATL, i en coordinació amb el Departament de Salut, es fan controls de manera constant per avaluar la qualitat de l'aigua amb l'objectiu de garantir l'abastament a la ciutadania.
- Des de finals de 2022, s'ha incrementat la freqüència de mostreig a l'interior dels embassaments. Es duen a terme anàlisis en superfície i en fondària de paràmetres químics i microbiològics.
- S'han incrementat també les anàlisis de les dades recollides de manera automàtica a les diferents torres de captació i els mostreigs d'aigua transvasada de Sau a Susqueda fins a 2 cops per setmana des del mes de maig de 2023.
- ATL té instal·lades sondes de mesura de qualitat en continu: uns perfiladors que mesuren en continu la columna d'aigua a la torre de captació de cadascun dels embassaments. Alhora també hi ha sensors de qualitat en continu a la sortida de Sau, Susqueda i al Pasteral. De manera manual l'ACA i l'ATL fan mostrejos cada setmana a Sau i/o Susqueda i controls diaris al Pasteral.

Estació de captació del Pasteral

- Entre els mesos de desembre de 2022 i març de 2023 es van preparar unes noves instal·lacions de dosificació de permanganat potàssic i de regulació de la dosificació d'oxigen criogènic.
- Des de finals del mes de juliol, s'ha habilitat un accés a camions cisterna per al subministrament d'hipoclorit sòdic i la incorporació de noves bombes de dosificació d'aquest reactiu per tal d'incrementar la capacitat de dosificació.
- Al mes de maig de 2023, es va instal·lar i posar en marxa una instal·lació de dosificació de carbó actiu en pols.

3. Adaptació i millora de les infraestructures de producció d'aigua i de la xarxa de distribució

Estació de Tractament d'Aigua Potable del Ter (ETAP Ter)

Aquesta planta de tractament s'ha anat preparant i adaptant mitjançant les següents accions per tal de millorar la qualitat de l'aigua que arriba des de Sau-Susqueda-Pasteral i garantir l'abastament.

- A finals d'octubre del 2022, es va preparar una nova instal·lació que permet la dosificació directa d'hipoclorit sòdic a la línia d'aigua.
- Durant el primer semestre de 2023, s'han instal·lat 2 nous dipòsits que permeten incrementar de 120.000 litres a 200.000 litres la capacitat d'emmagatzemament d'hipoclorit sòdic i s'han interconnectat les línies de dosificació d'aquest reactiu per incrementar la capacitat de dosificació a la precloració de 1.200 litres/h a 2.500 litres/h.
- També s'ha augmentat el nombre de generadors de diòxid de clor per incrementar la capacitat de dosificació d'aquest reactiu de 60 kg/h a 80 kg/h i millorar la fiabilitat de la instal·lació.

- S'han ampliat els contractes de subministrament de diferents reactius com el carbó actiu en gra, per millorar la capacitat d'adsorció, o el diòxid de carboni, per permetre atendre a demandes extraordinàries d'aquest producte com a conseqüència d'un empitjorament de la qualitat de l'aigua.
- S'ha estabilitzat una aportació en continu d'aigua provinent de la dessalinitzadora de la Tordera fins als dipòsits de l'ETAP Ter, amb un cabal màxim de 0,21 m³/s.
- El laboratori de la planta ha incrementat les anàlisis de control de qualitat, per monitoritzar especialment la potencial de formació de Trihalometans, derivat d'una major dosificació de l'hipoclorit sòdic, i de microcistines, derivat d'una major presència d'algues a l'aigua dels embassaments.
- S'ha contractat la substitució del carbó actiu de 24 filtres de l'ETAP del Ter (dels 48 que té) incloent la retirada del carbó semisaturat actual i la seva gestió i reposició amb carbó actiu verge nou. Amb aquesta acció es busca incrementar notablement el rendiment d'aquests filtres a l'hora d'eliminar contaminants.

4. Gestió de l'operativa diària

L'entrada en els diferents estats de sequera implica un canvi en les capacitats de tractament de les plantes productives, un canvi en les demandes subministrades que es regiran per les dotacions definides en el propi pla de sequera, i un empitjorament de la qualitat del recurs provinent dels rius.

Aquests canvis han tingut i tindran una repercussió en les necessitats d'organització i control, amb una incidència especial en els àmbits de produir i distribuir aigua i en altres àmbits de suport com l'enginyeria o el manteniment.

L'entrada en escenaris de sequera ha derivat en:

- Increment del personal, especialment a les ITAMs, a l'operació de la xarxa de distribució, al manteniment i als laboratoris de planta.
- Increment del consum de reactius.

Per tant, són tot un seguit de mesures encaminades a garantir el subministrament així com la qualitat de l'aigua.

Era més que previsible que el dèficit de garantia de subministrament d'aigua generaria una problemàtica com la que tenim a sobre. Sobta, però, que el pressupost aprovat pel Parlament de Catalunya per a l'exercici 2023 corresponent a ATL sigui pràcticament el mateix que l'anterior de l'exercici 2022. Considera Vd. que el Govern de la Generalitat ha pecat d'imprevisió en aquest aspecte?

El pressupost d'ATL es correspon amb l'ingrés que obté de les tarifes aplicades del servei d'abastament d'aigua en alta. El fet que el pressupost de l'any 2023 sigui pràcticament el mateix que el de l'exercici 2022 és conseqüència del fet que no es van aprovar noves tarifes per ser aplicades l'any 2023.

La decisió de no incrementar la tarifa va ser conseqüència de la crisi de preus provocat per la guerra d'Ucraïna, i per tant, no es correspon amb una manca de previsió per part del govern de la Generalitat.

El Govern de la Generalitat ha aprovat amb un considerable retard el Pla de Gestió i el Pla de Mesures per al període 2022-2027. Creu Vd. que ATL té, a data d'avui, la capacitat econòmica suficient per fer front al conjunt d'actuacions que li pertoquen segons els esmentats Plans per un import de 618 M€?

A dia d'avui sí. A diferència de l'exercici anterior, ara s'ha aprovat un increment de tarifes que ens ha de permetre afrontar les inversions previstes en el Pla de Gestió. Cal tenir present que alguna d'aquestes inversions estan finançades parcialment per l'Agència Catalana de l'Aigua.

Creiem en l'existència d'una consciència generalitzada que considera prou laxa la mesura adoptada en la Conferència de Glasgow d'instar a les nacions a reduir el 50% de les seves emissions d'efecte hivernacle abans del 2030. Sorprenentment, s'acaba d'adoptar un nou acord diferent aquesta obligatorietat fins l'any 2035. Com valora aquesta decisió i quines conseqüències podria comportar?.

Endarrerir les iniciatives que han de permetre fer front a un canvi climàtic cada vegada més evident és un pas enrere per poder fer front a aquesta emergència. A nivell personal tinc la sensació que ens costa desprendre'ns dels privilegis que hem viscut les generacions presents encara que sigui a costa de les generacions futures.

Pel que fa a les conseqüències, els experts estableixen que hi ha uns llindars de no retorn, però les conseqüències més evidents seran les crisis migratòries motivades pel canvi climàtic i, una segona derivada, l'escassetat de recursos, com l'aigua, que pot provocar conflictes per poder accedir a aquests recursos.

La dessalació i l'aigua regenerada semblen ser les apostes del Govern de la Generalitat per incrementar a curt o mitjà termini la garantia de subministrament d'aigua, singularment a l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Com preveu en el temps el desenvolupament de la segona d'aquestes mesures?

L'Agència Catalana de l'Aigua ha elaborat el Pla de Reutilització de l'Aigua Regenerada. Aquest recurs s'ha posat en valor durant el període de sequera, ja que en anys d'abundància no hi havia demanda per part dels usuaris. El Pla permet que l'aigua procedent de les estacions depuradores es pugui reutilitzar per a diferents usos.

Amb la sequera actual, aquest recurs s'ha identificat per part de tots els actors com un recurs imprescindible, a la vegada que amb els avanços que es produeixen en matèria tecnològica se li podran donar molts més usos en el futur.

El Pla té un desplegament programat en diferents fases fins al 2040 i té la virtut de concentrar la major part de les inversions en la franja litoral, on trobem una major densitat de població.

Una qüestió que creiem no ha tingut prou rellevància informativa és la referent a l'anomenat Pacte del Ter. Un doble dubte se'ns planteja; a) Quina és la situació legislativa d'aquest Pacte, si és que en té alguna. b) De ser certes les hipòtesis que el Pacte preveu respecte de la disminució progressiva de derivació de l'aigua del Ter cap a Barcelona i la seva zona d'influència, aquesta assoliria l'any 2027 un volum equivalent al produït per la dessaladora del Prat de Llobregat. Què en pensa ATL sobre aquesta qüestió?

Els acords de la taula del Ter es van formalitzar l'any 2017, i, en el cas d'ATL juntament amb l'ACA, el que s'ha fet és activar els mecanismes per tal de donar compliment al calendari fixat per aquests acords.

Per tant, des de la data de la formalització d'aquest acord, s'han anat reduint progressivament les aportacions del Ter. Així els anys 2020 i 2021 es van derivar 128 Hm³, el 2022 un total de 116 i per aquest any 2023 està previst que siguin uns 100 Hm³ i ja s'han pres les mesures oportunes per tal que el 2024 no es superi el lílindar fixat en 90 Hm³.

Pel que fa a l'escenari 2027 les inversions projectades en aigua regenerada i dessalinitzada, han de poder donar resposta a aquesta reducció progressiva d'aquesta derivació d'aigua del Ter cap a la Regió Metropolitana de Barcelona.

En definitiva, és una molt bona notícia tant per l'ecosistema fluvial com també perquè voldrà dir que disposem d'un territori resilient que ha estat capaç d'optimitzar la producció d'aigua i la garantia de subministrament.

Com a conseqüència de la greu crisi financera de la Generalitat de Catalunya, aquesta va decidir en el seu moment atorgar una concessió per portar a terme la gestió que abans executava ATLL a canvi d'una quantiosa prestació econòmica per part del concessionari. Posteriorment, el Govern va decidir revertir la situació i es va generar un contenciós contradictori sobre el rescat de la concessió. Està ja totalment liquidat i saldat aquest problema?

No, aquest tema no està liquidat encara. La resolució d'un recurs contenciós té diferents estadis que determinen que cadascuna de les parts pot presentar recursos a les diferents resolucions que es van dictant en diferents instàncies judicials. De totes maneres, aquest assumpte no afecta en cap cas al funcionament ordinari del nostre ens.

NOMENAMENT ALBA CABAÑAS

La nostra companya a la Junta Directiva de l'Associació Catalana d'Amics de l'Aigua, **Alba Cabañas**, ha estat nomenada com a Vicepresidenta del Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible de la Generalitat de Catalunya.

Celebrem aquesta designació i li fem arribar la nostra més cordial felicitació, des del convenciment de l'èxit que li acompanyarà en el desenvolupament d'aquesta nova tasca.

LA SEQUERA A CATALUNYA

Xavier Latorre. President de l'Associació Catalana d'Amics de l'Aigua

La manca de garantia de subministrament d'aigua, afegida a l'increment de temperatures a conseqüència del canvi climàtic i l'absència de precipitacions durant un període de més de 36 mesos, han generat la preocupant situació de sequera en què estem immersos, aspectes tots ells que eren perfectament previsibles i que no han produït per part de l'Administració més que l'aplicació de mesures restrictives respecte de determinats usos de l'aigua.

A hores d'ara, només 13 municipis de les Conques internes es troben en situació de normalitat; 52 estan en règim de prealerta; 30 en règim d'alerta; 296 en règim d'excepcionalitat; 202 municipis on viuen 6 milions de persones es troben en un nou règim de preemergència (sorgit de la necessitat d'intentar guanyar una mica de temps abans d'anunciar les temudes i no desitjades restriccions) i 37 en règim d'emergència, estat aquest que afecta a unes 172.000 persones.

L'escenari d'excepcionalitat representa la reducció del 40% de l'aigua per a usos agrícoles i la reducció del 15% per a usos industrials, entre d'altres. No cal dir la significativa importància que aquestes mesures restrictives tenen per la producció en els sectors esmentats.

Aquesta sequera, però, té una diferència substancial amb totes les anteriors: com a conseqüència del canvi climàtic, tindrem (ja la tenim) una elevació significativa de les temperatures i una disminució important del règim pluviomètric, amb episodis que es repetiran cada cop amb més freqüència: podem dir amb claredat, que aquesta sequera ha vingut per quedar-se.

Ara el Govern de la Generalitat acaba d'aprovar, amb un retard d'un any i mig el Pla de Gestió del Districte de Conca Fluvial de Catalunya i el seu Programa de Mesures pel període 2022-2027, que conté tot un seguit d'actuacions que lògicament pretenen millorar, entre altres, l'increment de la disponibilitat d'aigua, al qual es dota d'un pressupost de 1.365,78 M€, finançats per l'ACA, ATL i l'Administració Central. A l'esmentat Pla de Gestió figura com a actuació principal la dessalinitzadora Tordera II, actuació que el Govern de la Generalitat va anunciar que l'Administració Central se'n faria càrrec del seu finançament. Ara acaba d'aparèixer una notícia segons la qual aquesta última Administració no considera aquesta obra com "d'interès general" i, en conseqüència no es pot fer càrrec del seu import. Un cop més, algú no diu la veritat.

En l'àmbit de la reducció de la contaminació salina al Llobregat, el Pla preveu la continuació i finalització de la millora de la capacitat hidràulica del col·lector de salmorres-fase 2; la continuació de la intercepció de surgències salines i conducció al col·lector de salmorres; el programa de restauració a la terrera vella de la vall salina de Cardona; l'explotació i manteniment de les mesures correctores en els dipòsits salins de la conca del Llobregat, Sallent, Balsareny i Súria i les actuacions derivades del compliment dels plans de restauració de les instal·lacions d'Iberpotash, S.A. a Sallent, Balsareny i Súria.

Quantitativament, la instal·lació de noves dessalinitzadores ajudarà a incrementar la disponibilitat de recursos hídrics a les zones costaneres i només en aquestes. Convé, no oblidar, però, algunes circumstàncies que incideixen negativament en elles, com són el seu elevat cost, l'alt consum d'energia i l'evacuació de la salmorra resultant del sistema, que afecta negativament els ecosistemes marins.

El Pla de Gestió preveu la construcció de 16 noves estacions de regeneració per al reg agrícola i per a usos industrials, ambientals, lúdics i municipals. La regeneració d'aigües depurades no ha avançat, ni de lluny, al ritme desitjable i, molt important, caldrà precisar el règim econòmic-financer que s'aplicarà a la utilització d'aquestes aigües regenerades.

Com a resum, cal, finalment, que, d'una vegada per totes, tota la classe política arribi a la conclusió que el principal problema que té Catalunya s'anomena AIGUA. Algú d'ells recorda allò que **"sense aigua no hi ha vida possible"**?

SEQUERA, GESTIÓ I CONFIANÇA. NO ANEM BÉ.

Lorenzo Correa. Vicepresident de l'Associació Catalana d'Amics de l'Aigua. Autor del projecte Futurodelagua.com

Platja d'Aro, novembre de 2023. La sequera asfixiava als usuaris de les aixetes, els canals i les bombes de les conques internes de Catalunya. Des de l'ACA, s'informava que els embassaments de la seva competència ja havien superat negativament el llindar del 19%. Situació de pre-emergència...en ple segle XXI. La desconfiança en els gestors estava servida. I això incrementava l'ansietat i el complex de culpa, en els usuaris

El sotasignat, va rebre una gentil invitació per assistir (també tocat per l'ansietat), a una conferència sobre la sequera impartida pel màxim responsable polític de la gestió de l'aigua de les conques internes de Catalunya. El seu títol era molt atractiu, sobretot quan aquesta conca estava i està patint la pitjor sequera des que hi ha registres. Permeteu-me fer servir aquesta frase tan tòpica per donar a entendre que faltaven pocs dies per entrar a l'estat d'emergència marcat en el pla de sequera.

El conferenciant era tot un honorable conseller. Suposem que, intentant disminuir l'ansietat dels assistents, va departir sobre **"Els reptes de la sequera i els usos de l'aigua"**. Atractiu títol que va congrega desenes d'interessats, que esperaven que qui gestiona les seves aigües netes i brutes, els donés esperances i arguments que calmessin la seva ansietat. D'entrada, va començar bé, assegurant que farien *"tot el que calgui"* per solucionar els problemes existents i els que es veien venir si la providència, que no la ciència, no resolva el problema abans que fossi massa tard.

I va començar a definir les mesures milionàries a adoptar perquè es portessin a terme les solucions previstes. Amb molta sort, d'aquí a 7 anys. Amb menys sort, *"chi lo sa"*.

Eren les incloses en el pla de gestió de la conca. I l'opció presa per resoldre el problema va ser la de l'endoll i la bomba. El conegut model REI que explica amb claredat Antonio Turiel al seu llibre "Petrocalipsis. Reprodueixo el que manifesta Turiel al respecte:

"El modelo de renovable eléctrica industrial (REI) se basa en grandes instalaciones de captación de flujos renovables para la producción de electricidad. Tiene muchas limitaciones, que hacen completamente imposible su implantación a la escala que se pretende, y por supuesto es inviable pensar en que sustituirá todo el consumo fósil a los niveles actuales.

Los problemas del REI son cuatro:

- El potencial máximo de producción de energía renovable es finito. Actualmente, las estimaciones van desde cuatro veces el consumo actual hasta solamente el 40 % del consumo actual. Tanto si vamos a los valores máximos como, más aún, si vamos a los mínimos, está claro que es una cantidad finita y que se conseguiría dentro de este siglo si se mantuviera el ritmo histórico de aumento de consumo. Por tanto, nuestro sistema económico, que necesita del crecimiento para funcionar, tendría que estacionar en algún momento. Esta es la más pequeña de las limitaciones del REI.*
- El REI depende de materiales escasos. No hay en el planeta suficiente litio, cobalto, níquel, manganeso, plata, neodimio o cobre para permitir el despliegue masivo que se pretende. Peor aún: mucho antes de agotar estos recursos, la extracción de las minas llegaría al máximo y comenzaría a decaer, por lo que alargaría el proceso de agotamiento, pero al mismo tiempo dificultaría la transición, al alargarla en el tiempo.*
- El REI depende de los combustibles fósiles. Hoy en día, nadie ha cerrado el ciclo de vida de ningún sistema renovable usando solamente energía renovable. En todos los procesos –desde la extracción de los materiales, su transporte, la elaboración y la fabricación de piezas hasta su traslado, instalación, mantenimiento y, eventualmente, desmantelamiento–, se usan combustibles fósiles. No sabemos siquiera si estos sistemas serían viables si se usara solo energía renovable en su ciclo de vida.*
- Tenemos problemas para aprovechar más la electricidad. La electricidad solo representa el 20 % del consumo de energía final en el mundo, y menos del 25 % en el caso de los países más avanzados. Hay una dificultad real para incrementar el uso de la electricidad más allá de los niveles actuales, y no olvidemos que en España y en la Unión Europea el consumo de electricidad cae desde 2008. Las dos tecnologías en las que se confía para aumentar el consumo de electricidad –el coche eléctrico y el hidrógeno verde– no pueden masificarse debido a sus necesidades de materiales escasos, dependencia de energía fósil e ineficiencia, como muestran repetidos informes de la Agencia Internacional de la Energía, la Agencia Europea del Medio Ambiente o el IPCC. Sin embargo, la iniciativa política está ofuscada con estas dos tecnologías, por lo que condena la actuación pública a la inutilidad."*

Doncs bé, el Conseller ens va explicar que aquí el Pla de Gestió aposta per dos dessalinitzadors més i per desenes de plantes de regeneració en depuradors existents. Això condueix a un tan inevitable com important augment al rebut.

Però com que som sostenibles, anem cap a la descarbonització. Per a arribar-hi, Catalunya necessita 12.000 MW renovables nous pel 2030 i 54.800 per aconseguir la descarbonització total el 2050. I ara en té només 4.000. A més a més cal ocupar el territori.

Em pregunto si podrà ocupar-se el 2,5% del territori necessari per línies en alta i baixa, generadors eòlics, plantes de producció... sense que ningú es queixi gaire. I si s'aconseguiran invertir els 84.300 M€ necessaris

Malauradament, malgrat que el Conseller havia dit que "farem el que calgui", no hi va haver ni una sola paraula dedicada a altres opcions més alienes al quilowatt renovable o no. Encara que ja van ser estudiades, projectades i valorades en el passat, per altres gestors polítics de la conca, és clar. I, com que es tractava de fer un transvasament del Roine i/o del Ebre, ...no es parlen més. Tanmateix, en la meua tècnica ingenuïtat, jo creia que, en un cas d'emergència, es podrien haver tingut almenys en compte.

El que sí que hi va haver amb escreix van ser apel·lacions a la dutxa en comptes del bany i a tancar l'aixeta en rentar-nos les dents. Ens sembla fantàstic incentivar sempre l'estalvi. Però també cal parlar d'hectòmetres en aquests tràngols, no només de litres. Perquè amb l'entrada en emergència vindrien les restriccions. Alguna cosa "dejà vu" ja fa molts anys i com tot l'anacrònic que torna, molt poc atractiu per generar confiança.

En fi, que la meua ansietat, que va augmentar força durant la conferència, vam compondre aquesta quaderna via, amb un regust de fastigueig. Continuen sense seduir-me els gestors i l'aigua serà cada cop més costosa...hmmm.

No, definitivament, no anem bé. Al menys jo, en novembre de 2023, seguia sense confiar en els gestors

L'ACCÉS A L'AIGUA, UN DRET PENDENT

Francesc Cortada. CEO Oxfam Intermón

Obrir una aixeta i que surti aigua neta a totes hores. Un gest quotidià, gairebé inconscient per molts de nosaltres. I, tanmateix, continua sent una quimera per a milers de milions de persones a tot el planeta.

A data d'avui, 2.000 milions de persones al món no tenen accés a aigua potable i 3.600 no en tenen a sistemes de sanejament, claus per evitar la transmissió de malalties. Unes xifres, que en l'època de la internet de les coses, els viatges a Mart i la intel·ligència artificial, són un fracàs com a societat.

A països com el Txad, Níger, Somàlia o Etiòpia els nivells d'accés a aigua potable i sanejament són inferiors al 50%. Aquesta falta d'accés a aigua potable i d'higiene es tradueix, cada any, en la mort de més de 300.000 nens i nenes en tot el món. I és que, les malalties diarreïques són la tercera causa de mort en nens menors de 5 anys.

La crisi climàtica és també una crisi de l'aigua. Una crisi doblement injusta, perquè el gruix de les emissions de CO2 provenen dels països més rics, però són els països empobrits qui en pateixen més l'impacte. Es calcula que una mica més d'un terç de la població del món viu a regions on escasseja l'aigua i que abans de 2.050 dos terços de la població mundial viuran en condicions d'estrès hídric, amb la desertificació afectant ja llavors el mitjà de vida de gairebé 1.000 milions de persones a un centenar de països. L'aigua ja és i encara serà més, font de tensió i de conflicte.

Però el problema d'accés a l'aigua va molt més enllà de la seva escassetat i és un problema d'acaparament, falta d'inversió pública i d'accés inequitatiu en quantitat, salubritat, accessibilitat i assequibilitat. En molts casos, hi ha aigua, però es desaprofita, està contaminada, es mercantilitza, es gestiona de forma poc sostenible o es paga a preus prohibitius. A ciutats com Nairobi, els pobres que viuen en assentaments informals Mukuru no compten amb serveis d'aigua corrent, i paguen fins a 20 vegades més per l'aigua que els seus veïns de barris més rics, per un servei d'igual o menor qualitat prestat per venedors o camions cisterna.

I en situacions de conflictes o violència armada, l'aigua es converteix en una arma de guerra, la més cruel. Síria o Iemen. Els bombardejos massius russos a xarxes d'aigua i electricitat a Ucraïna. La contaminació de pous amb cadàvers a la República Centreafricana, els assalts a dones i nenes que es desplacen a la recerca d'aigua al llac Txad.

Des d'Oxfam, fa dècades hem fet de l'accés a l'aigua i el sanejament un eix central del nostre treball. L'accés a l'aigua és una de les claus per acabar amb la pobresa. Un treball amb el que aquest any hem arribat a més d'11 milions de persones.

Persones que estan patint les conseqüències de la violència armada, conflictes enquistats, sequeres, inundacions o terratrèmols; contexts com Sudan del Sud, Pakistan, Turquia o Gaza. De vegades en llocs molt remots i en condicions molt extremes. Garantim accés a l'aigua a persones que ho han perdut tot. Recolzem a persones obligades a deixar les seves llars per convertir-se en refugiades climàtiques, i posem en marxa infraestructures hidràuliques per que la gent pugui millorar els seus cultius o la cria de bestiar i mantenir així els seus medis de vida.

Ho fem braç a braç amb organitzacions locals, universitats i empreses, per poder innovar i aprendre. Hem dissenyat tancs d'aigua metàl·lics de peces intercanviables que es poden muntar en qüestió d'hores, plantes dessalinitzadores de baix cost, bombes solars o bombes de diafragma per fangs adaptades.

(Fotografia: Pablo Tosco/Oxfam Intermón)

(Fotografia: Dania Kareh/ Oxfam)

Garantir un dret com l'aigua té un poder transformador. La màgia de veure funcionar sistemes de regadiu al bell mig de Somàlia, de rehabilitar el sistema d'aigua d'una ciutat com Aleppo (Síria) destruïda per la guerra o d'assegurar l'aigua a més de 300.000 persones cada dia a Ucraïna, enmig del conflicte i els bombardejos, rehabilitant sistemes malmesos, instal·lant bombes i generadors nous o mitjançant sistemes d'osmosi inversa.

Al Iemen, gairebé la totalitat de la població depèn de l'assistència humanitària i prop de 16 milions de iemenites no tenen accés a aigua apta per al consum. Oxfam Intermón treballa subministrant aigua potable i sanejament a més d'1,5 milions de persones cada any, fins i tot en àrees difícils del país. Als camps de refugiats Rohingya a Bangladesh, hem garantit aigua potable i la gestió completa del sanejament i tractament dels fangs per tot el camp, el més gran del món que acull a 943.000 persones. Allà hi hem construït un sistema, especialment dissenyat per terrenys muntanyosos i empinats i per tenir els costos d'operació i manteniment el més baixos possibles.

A Oaxaca (Mèxic), al 2022 i després de 17 anys de lluita conjunta amb els pobles zapotèques, vàrem aconseguir canvis legislatius importants. Uns canvis que frenen els abusos de les indústries de begudes i minera que consumeixen milions de m³ any mentre que un 25% de la població encara no té accés a aigua entubada.

Estem molt lluny de les metes que com a societat ens vàrem marcar en el marc de l'Agenda 2030. Però no ens podem resignar. Ara més que mai ens cal redoblar els esforços i el finançament públic-privat si volem acabar amb aquesta situació, i garantir que, un dret tan bàsic com l'accés a l'aigua i sanejament sigui una realitat per a tothom.

VISITA A LA COMUNITAT MINERA OLESANA

El 24 d'octubre, l'Associació Catalana dels Amics de l'Aigua va visitar les instal·lacions de la Comunitat Minera Olesana, una cooperativa dedicada al servei públic d'abastament d'aigua. L'inici de la jornada va ser a les 10:30 a la seu social, on el president, el Sr. Joan Arévalo, va proporcionar una presentació de la història de la Comunitat, des del seu naixement el 1868 durant la revolució industrial, fins a l'actualitat, passant per la seva transformació en cooperativa, sempre amb l'objectiu de donar servei i abastir d'aigua a la vila d'Olesa de Montserrat.

Durant la presentació, es va destacar l'ús d'energies fotovoltaïques d'autoconsum a algunes de les seves instal·lacions, i es van respondre preguntes tant sobre la gestió de l'aigua en l'àmbit hidrològic i social.

Posteriorment, es va visitar les instal·lacions de l'estació potabilitzadora El Mas de les Aigües, situada a la riba del riu Llobregat, on els representants de la Comunitat Minera van detallar la història i funcionament de la instal·lació.

Des dels primers pous construïts el 1923 per extreure aigua subàlvia del riu Llobregat fins a l'actual estació de tractament d'aigua potable (ETAP), la cooperativa ha evolucionat per satisfer les necessitats d'aigua de la població, tant en l'àmbit domèstic com industrial i de serveis. Amb una ubicació que afavoreix l'eficiència operativa i una configuració geològica que garanteix una filtració natural dinàmica, actualment són tres pous els que subministren la planta.

Els socis de l'Associació Catalana dels Amics de l'Aigua van seguir de prop les diverses fases de tractament i les instal·lacions de l'ETAP del Mas de les Aigües, incloent-hi la sortida de pous, decantació, aplicació de diòxid de clor, filtració per sorra, filtració per carbó actiu, cloració, i adducció a través de dues canonades que distribueixen directament a la xarxa i emmagatzemen l'excedent d'aigua en un dipòsit de reserva situat en una altra ubicació. La visita va concloure amb un dinar que va proporcionar un entorn propici per al diàleg i l'intercanvi d'idees.

PREMIS DE L'AIGUA 2024. BASES

- 1a. L'Associació Catalana d'Amics de l'Aigua convoca els "Premis de l'aigua 2024" per tal que les iniciatives dutes a terme dins l'àmbit de l'Aigua a Catalunya que estiguin relacionades amb les finalitats de l'Associació puguin gaudir de la consideració que mereixen.
- 2a. Podran optar als "Premis de l'Aigua 2024" totes aquelles propostes que a judici dels socis de l'Associació Catalana d'Amics de l'Aigua representin aportacions significatives al món de l'aigua a Catalunya.
- 3a. Els "Premis de l'Aigua 2024" seran atorgats per votació d'un jurat designat per la Junta Directiva de l'Associació Catalana d'Amics de l'Aigua.
- 4a. Les candidatures es podran presentar fins el 15 de gener de 2024, mitjançant comunicació adreçada a info@amicsaigua.com.
- 5a. El lliurament dels "Premis de l'Aigua 2024" tindrà lloc el 21 de març del 2024, en un acte públic que coincidirà amb el Dia Mundial de l'Aigua.

Barcelona, novembre de 2023

